

ПАЛАУ, Республіка Палау (англ. — Palau, Republic of Palau) — держава в Океанії. Складається з 6-ти островних груп вулканічного та коралового походження (найбільший острів — Бабелтуап) загальною кількістю понад 300 островів у північній частині Тихого океану на захід від Каролінських островів, на південний схід від Філіппін. Площа 459 км². Населення 18 024 особи (2021). Столиця — Нгерулмуд (277 осіб, 2021). Адміністративно-територіальний поділ: 16 штатів (до 1984 — муніципалітетів). Офіційні мови: палау (65,2 %; на більшості островів) та англійська (19,1 %). Етнічні групи: палау (мікронезійська з домішками малайської та меланезійської) — 73 %, каролінська — 2 %, азійська — 21,7 %, кавказька — 1,2 %, інші — 2,1 %. Віросповідання: католицизм — 45,3 %, протестантизм — 34,9 %, іслам — 3 %, місцеві вірування. Грошова одиниця — долар США. Державний устрій — унітарна президентська республіка. Глава держави — президент (від 2021 — С. Віппс). Найвищий законодавчий орган — Національний конгрес.

Історична довідка

Перші люди прибули на архіпелаг Палау близько 1000 р. до н. е. з Південно-Східної Азії, про що свідчать залишки складного, високоорганізованого суспільства матріархального типу, де високопоставлені жінки обирали вождів. Острови були найзахіднішою частиною широко розкиданих островів Тихого океану на північ від Нової Гвінеї, які іспанські дослідники назвали у 17 ст. Каролінськими островами. На початку 18 ст. іспанські місіонери-єзуїти мали декілька невдалих спроб відвідати острови. Іспанія отримала певний вплив на островах і керувала ними з Філіппін. Після втрати Філіппін в іспано-американській війні продала 1899 Палау Німеччині. 1914 Японія захопила Палау, 1920 отримала мандат Ліги Націй на управління островами, 1922 зробила Корор столицею свого мандату на Південні моря. До початку 2-ї світової війни в Кокорі японців проживало в 4 рази більше, ніж народів палау. 1944 у битві за архіпелаг між американськими та японськими військами загинуло понад 15 тис. осіб. Після війни він став частиною підопічної території Тихоокеанських островів, якою керує США.

1978 Палау проголосував проти приєднання до Федеративних Штатів Мікронезії, 1981 прийняв власну конституцію; 1982 підписав Договір про вільну асоціацію із США, що надала країні фінансову допомогу та доступ до багатьох внутрішніх програм США в обмін на ексклюзивний військовий статус і оборонні обов'язки США. Однак місцеве населення вважало цей Договір несумісним із конституцією республіки через ядерний

арсенал американських військових, на семи референдумах не вдалося досягти його ратифікації. Після внесення поправок до конституції та восьмого референдуму 1993 Договір було ратифіковано, він набув чинності 1994, коли острови отримали незалежність. Його фінансування було відновлено 2010.

Зовнішня політика

Країна активно виступає у боротьбі зі зміною клімату та на захист морських ресурсів. 2011 заборонено комерційний вилов акул і створено перший у світі заповідник для їх захисту. Від 2015 Палау — член Кліматичного форуму під головуванням Філіппін, від 2018 — держава-спостерігач в АСЕАН. 2017 почали ставити на паспортах штамп «Обов'язок Палау», нагадуючи відвідувачам про необхідність дбайливо ставитися до місцевої екології та культури. 2020 в республіці заборонили шкідливі для коралів і морського життя токсичні сонцезахисні креми і розширили межі своєї акваторії, де діє заборона на риболовлю, зарахувавши до неї 80 % своєї економічної зони.

Природа

Клімат екваторіальний, спекотний і вологий. Середньомісячні температури коливаються від +24° до +28 °С. Середньорічна кількість опадів — понад 3000 мм. Територія країни вкрита вічнозеленими тропічними лісами. Вирощують кокоси, фрукти й овочі. Для Палау характерний різноманітний рельєф — від високогірного головного острова Бабелтуап до низьких коралових островів, переважно облямованих кораловими бар'єрними рифами. Найвища точка — г. Нгерчелчуус (242 м). Природні ресурси: ліси, корисні копалини (особливо золото), морепродукти, мінерали глибоководної частини океану.

Економіка

В економіці переважають туризм, рибальство, натуральне сільське господарство, вирощування кокосових горіхів, батату, каваї. Розвинене тваринництво (велика рогата худоба, свині, кози). Поширені художні ремесла. Існує регулярне морське сполучення між островами Мікронезії та Сіднеєм (Австралія), повітряне сполучення з Гуамом. Переважно уряд забезпечує робочими місцями населення, покладаючись на фінансову допомогу від США відповідно до Договору про вільну асоціацію зі США, який набув чинності після припинення опіки ООН 1 жовтня 1994. США надали республіці приблизно 700 млн дол. на допомогу протягом перших 15-ти р. після початку дії Договору в 1994 в обмін на необмежений доступ до своєї землі та

водних шляхів для стратегічних цілей. Населення має дохід на душу населення приблизно вдвічі більше, ніж на Філіппінах і більшої частині Мікронезії. Близькість до Гуаму, основного напрямку регіону для туристів із Східної Азії, та конкурентоспроможна регіональна туристична інфраструктура покращують переваги Палау як туристичного центру. ВВП 2019 становив 320 млн дол. США, у розрахунку на особу — 17 600 дол. США. Структура ВВП (2016): сільське господарство — 3 %, промисловість — 19 %, послуги — 78 %. Експортує рибу, комп'ютери, телерадіотехніку, офісну техніку/запчастини; основні торговельні партнери: Японія, Південна Корея, США. Імпортує очищену нафту, рибу, автомобілі, телерадіотехніку; основні торговельні партнери: Південна Корея, Китай, Тайвань, США, Японія. Палау відомий курортами в Кокорі, Бабелаобі та Челбанебі, центрами дайвінгу, кораловими атолами («Стіна Нґемеліс»). 2012 Скелясті острови (Челбанеб) були оголошені об'єктом всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Є Національний музей Палау, Мікронезійський виставковий центр марикультури на острові Малакал.

Діють університет та громадський коледж у Корорі.

Зв'язки з Україною

Дипломатичні відносини між Палау та Україною встановлено у червні 2024 року. Української діаспори в республіці немає, однак між країнами існують торговельні зв'язки.

Рекомендована література

1. G. Blond. La grande aventure des océans. T. 2. Le Pacifique. Paris, 1976;
2. P. Bellwood. Man's conquest of the Pacific: the prehistory of Southeast Asia and Oceania. New York, 1979;
3. Самый глубоководный пляж в мире. Палау: Коллекционный пляжный номер. Варианты // Мир туризма. 2007. № 5;
4. Герик К. Архипелаг Палау: чудо Палау // GEO. Непознанный мир. Земля. 2009. № 10.

О. В. Гладкий

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Палау, Республіка Палау / О. В. Гладкий // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2024. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-882530>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).